

Otto Hermann

Pesch

**Desatero
božích
příkázání**

VYŠEHRA D

Na obálce:
Marc Chagall (1887–1985)
Mojžíš, 1956

First published in 1976 by Matthias Grünewald Verlag
© for the revised edition: 2011 Schwabenverlag AG,
Matthias Grünewald Verlag, Ostfildern

Translation © Helena Medková, 2013

ISBN 978-80-7429-354-2

*S vděčností věnuji tuto knihu
panu děkanovi Antonu Hanglovi
a farní radě v Gilching-Argelsriedu
za tři nezapomenutelné roky 1972–1975*

*a na památku mé ženy
Hedwig Schwarz-Pesch († 1996)*

OBSAH

ÚVOD	11
<i>Já jsem Hospodin, tvůj Bůh</i> Mé přikázání je život a svoboda	
PRVNÍ PŘIKÁZÁNÍ 1. ČÁST	18
<i>Nebudeš mít jiné bohy než mne!</i> Smíš věřit v Boha	
PRVNÍ PŘIKÁZÁNÍ 2. ČÁST	26
<i>Nezobrazíš si Boha zpodobením ničeho!</i> Nezaměňuj Boha se svými obrazy Boha	
DRUHÉ PŘIKÁZÁNÍ	41
<i>Nebudeš znesvěcovat jméno Hospodina, svého Boha!</i> Nezneužívej své moci!	
TŘETÍ PŘIKÁZÁNÍ	50
<i>Pamatuj, že máš světit šabat!</i> Člověk je víc než jeho výkon	
ČTVRTÉ PŘIKÁZÁNÍ	61
<i>Cti svého otce a svou matku!</i> Druzí lidé jsou darem od Boha	
PÁTÉ PŘIKÁZÁNÍ	76
<i>Nezabiješ!</i> Nečiň všechno, čeho jsi schopen!	

ŠESTÉ PŘIKÁZÁNÍ	86
<i>Nezvizoložíš!</i>	
Jsi schopen milovat neodvolatelně	
SEDMÉ PŘIKÁZÁNÍ	95
<i>Nebudeš krást!</i>	
Nenič, co člověk vybudoval!	
OSMÉ PŘIKÁZÁNÍ	103
<i>Nebudeš proti svému bližnímu falešně svědčit!</i>	
Usiluj o důvěru mezi lidmi!	
DEVÁTÉ PŘIKÁZÁNÍ	108
<i>Nebudeš toužit po ženě svého bližního!</i>	
Lidé nejsou předměty na hraní	
DESÁTÉ PŘIKÁZÁNÍ	116
<i>Nebudeš lačnit po statku svého bližního!</i>	
Nic kromě Boha nemůže být pro tebe vším	
JAK BŮH DESATERO OZNÁMIL?	121
Doslov k desátému německému vydání (2011)	125
Kdo by se chtěl dozvědět víc	129
Zkratky názvů jednotlivých knih Písma svatého, z nichž pocházejí citáty v této knize	133

SEDMÉ PŘIKÁZÁNÍ

Nebudeš krást!

To znamená:

Nenič, co člověk vybudoval!

„*Nepokradeš!*“ (Dt 5,19)

Přesný smysl biblického textu nás i v tomto případě přinutí opustit vyjeté koleje našeho uvažování. Znalci Starého zákona a hebrejštiny totiž vědí, že v původním textu stojí na místě našeho slova „krást“ hebrejské slovo s mnohem širším významem „unést – uloupit – ukrást – podvést“. A ve Starém zákoně leží váha skutečně na prvním významu: „unést“. V Dt 24,7 čteme: „Když bude někdo přistižen, že uloupil (tj. unesl) někoho ze svých bratří Izraelitů ... a prodal jej (jako otroka), tedy ten zloděj zemře; tak odstraníš zlo ze svého středu.“ A tady používá hebrejšтина pro „únos“ stejné sloveso jako v přikázání pro „krást“.

Osoba a věc

Smyslem sedmého přikázání není tedy zachovat existující majetkové poměry, rozhodně ne, jsou-li nespravedlivé. Chce především chránit člověka jako *osobu*, chránit jeho *svobodu*. Člověk nesmí být prodán, tj. nesmí se s ním zacházet, jako by byl pouhá věc, zboží, užitná hodnota. Už v tuto chvíli je tudíž jasné, že sedmé přikázání nijak nebrání změně existujících vlastnických poměrů, jejímž cílem by byla větší spravedlnost a větší svoboda pro jednotlivého člověka. Souhlasím-li se stranou či politickým programem usilujícím

o takto zaměřené reformy, rozhodl jsem se z politických, nikoli z náboženských důvodů.

Nám známý smysl sedmého přikázání, totiž že majetek druhého člověka nemá být zcizen ani poškozen, je odvozen teprve z požadavku ochrany lidské svobody a osobní důstojnosti. V určitém smyslu je Starý zákon rozhodně „na straně soukromého vlastnictví“ (A. Deissler). A to přesto, nebo právě proto, že majetek je považován za dar boží dobroty, a tudíž za „léno“ propůjčené z ruky boží. Toho se týkají jadrné věty především v takzvaných Knihách moudrosti ze Starého zákona. „Jdi, jez svůj chléb s radostí a popíjej víno s dobrou myslí!“ (Kaz 9,7) – tenhle samozřejmý, nenucený vztah k božím darům si křesťan nemusí nechat kazit Proudhonovou větou „Majetek je krádež“, na kterou se marxisté a anarchisté rádi odvolávají.

Samozřejmě, podobně jako u šestého přikázání je v Bibli bezprostřední pozitivní postoj spojen se zvláštním kritickým odstupem. Majetek je právě tak málo božský jako sexualita. V knize Přísloví čteme dokonalou formulaci, která objasňuje správné hodnotové pořadí a zároveň moudře a zkušeně neklade přílišné nároky na lidskou ctnost: „Nedávej mi chudobu ani bohatství! Dej mi jíst mně přiměřený chléb, jinak bych se mohl z přesycení stát lhářem a říct: ‚Kdo je Hospodin?‘ nebo z chudoby krást a zneuctít jméno svého Boha.“ (Př 30,8–9) Zákony Izraele předepisovaly, že pozemky nesmějí být nikdy prodány navždy, že prodaná půda se má každý padesátý rok (tzv. svatý rok) vrátit původnímu majiteli (Lv 25,8–17.23–55). I když toto nařízení platilo asi spíše teoreticky než prakticky, bylo jím vlastnictví v Izraeli přece jen zvláštním způsobem relativizováno. Krádež věcné hodnoty se také nikdy nepovažovala za tak závažný přestupek, aby mohla být v mimořádných případech trestána smrtí, což u sousedních národů možné bylo. Pouze za únos člověka byl pachatel popraven.

A konečně známe i kázání proroků, v nichž jsou pranýřováni bohatí, kteří egoisticky zneužívali majetku na úkor chudých a slabých a vykořisťovali je.

Ježíš tuhle polemiku vyhrotil výrokiem o „nespravedlivém mamonu“ a kázáním na hoře, v němž nejprve blahoslaví chudé

a slibuje jim království boží (navzdory dodatku „v duchu“ má skutečně na mysli především materiálně chudé, jak vidno ze srovnání Mt 5,3 a L 6,20). A to, co radí Pavel svým křesťanům s ohledem na vztah k majetku, je jen odrazem Ježíšova postoje: „Kdo má, jako by neměl.“ (1K 7,29)

Svoboda a seberealizace

Starý zákon – a Nový ještě důrazněji – zapovídá tedy otročení majetku. Ale co chce potom sedmé přikázání vyjádřit, když zakazuje *nejen* omezování osobní svobody, nýbrž samozřejmě také krádež hmotných statků? Povšimněme si, že toto přikázání předně chrání *člověka*, zakazuje, aby se s ním zacházelo jako s věcí. Krádež je božím přikázáním zapovězena proto, že majetek je dobrý a dokonce nutný pro *člověka* kvůli jeho *lidství*. Prostřednictvím majetku, jeho získáváním a také jeho spravedlivým rozmnožováním uskutečňuje člověk část svého lidství. V první řadě mu majetek, jímž může disponovat, jednoduše otvírá prostor ke svobodné činnosti, k seberealizaci. To víme dnes ještě lépe než naši předkové v dávných dobách. Jedině když nežijeme doslova z ruky do úst, jsme vysvobozeni z oné hrozné situace, že žijeme, abychom pracovali, zatímco přece máme pracovat, abychom mohli žít. Jen když se nám daří něco ušetřit, můžeme poznávat a vnímat něco ze světa (žít kulturně, cestovat), jak nám určil Bůh.

Právě tak důležitá jako svoboda, kterou nám poctivě nabytý majetek dává, je další věc: Prostřednictvím svého majetku člověk vyjadřuje sám sebe. Tady opět jasně vidíme, jak sedmé přikázání souvisí s Bohem. Také Bůh se přece vyjadřuje skrze své „vlastnictví“: ve svém stvoření a především v člověku, jehož stvořil ke svému obrazu. I v tom je tedy člověk obrazem Boha: projevuje se nejen svými slovy a skutky, nýbrž i skrze své vlastnictví. Tím, za co vydáváme peníze, ukazujeme, kdo jsme, co nás zajímá, co považujeme za krásné, cenné a smysluplné. Když si zařizujeme byt, když si kupujeme oblečení podle svého individuálního vkusu, když občas jíme něco zvlášť dobrého (a snažíme se proto vařit

vynalézavě), jde přitom o mnohem víc, než o pouhé uspokojování životních potřeb, je to výraz, přímo „symbol“ nás samých, je to jedním slovem *kultura*.

Sedmé přikázání chrání tuto vpravdě podstatnou oblast lidského života. Něco ukrást, vloupat se někam a odcizit cenné předměty neznámá jen připravit možná tvrdě pracujícího člověka o případně nenahraditelný výtěžek jeho námahy; zloděj ničí přímo kus jeho života. Proto by se sedmé přikázání dalo moderně přeložit: Nenič, co člověk vybudoval – neboť tím ničíš část jeho samého. Takto je sedmé přikázání hluboce spjato s pátým.

Jen na okraj: Tady lze rázem pochopit jak smysl, tak také obtížnost slibu „chudoby“, který skládají řeholníci. Tento slib demonstruje, že křesťan, i když používá materiální statky, je na nich nezávislý. Ovšem vzdát se osobního vlastnictví a omezit používání společného vlastnictví je proto tak tvrdé, že lidé se tím dobrovolně zříkají celé oblasti, v níž by mohli (a zcela přirozeně také chtěli) vyjádřit něco ze sebe.

CO MÁME DĚLAT?

Krádež

Co se týká praktických důsledků sedmého přikázání, jistě zde nemusíme dlouze mluvit o samozřejmých, takřkajíc „jasných“ případech. Nikdo nepochybuje o tom, že sedmé přikázání zapovídá krádež jak v prosté formě odcizení předmětu, tak v závažnější formě vloupání, a to za všech okolností. Pokud se nám zdá, že určité okolnosti umožňují výjimku, pak jde o situace, kdy krádež už není krádeží. Že v případě odcizení malého množství potravin nutných pro přežití a eventuálně nezákonně zadržovaných (vzpomeňme na problémy bezprostřední poválečné doby) nejde o krádež, to jsme se učili už v hodinách katechismu.

Ale naše svědomí by mělo být přísnější vůči některým moderním druhům zlodějství, na které se s falešným pocitem solidarity pohlíží skoro jako na sport, nanejvýš jako na neškodný přestupek. Vzpomeňme na šířící se krádeže v samoobsluhách, „ztráty“ náradí

na pracovištích nebo na drahé kopírování na účet zaměstnavatele či surfování po internetu v pracovní době. Nebudeme-li v těchto věcech své svědomí zkoumat od počátku pedantsky, snadno se dostaneme na šikmou plochu. Kontrolujme i své pocity, když o podobných věcech slyšíme: Někdy spíše obdivujeme rafinovanost, s níž byla taková krádež provedena, než abychom ji odsoudili.

Štědrost

Protějškem příkazu nekrást je povinnost být štedrý. Štědrost je nutná nejen jako stálý test naší údajné nezávislosti na majetku. Je to zároveň malý pokus vynahradiť nespravedlnost majetkových poměrů, kterou vnímáme, a přesto nejsme schopni proti ní ani sami, ani ve spojení s druhými bojovat s okamžitým účinkem, jak by vlastně bylo zapotřebí. Možností máme mnoho: od velkorysého příspěvku na projekty a akce, které uskutečňují církevní, státní i soukromé organizace ve prospěch trpících chudých lidí doma i v jiných částech světa (Charita, Diakonie, Červený kříž, SOS dětské vesničky aj.), přes dobrovolnou práci v hospici až po taktičtí pomoc sousedce v nouzi.

Sociální jednání

Tím jsme se už dostali k sociálním důsledkům sedmého přikázání, které se týká celé společnosti. Jakkpak je to s naší *daňovou morálkou*? Většina lidí se s ní vůbec nedostane do konfliktu, protože jejich daně dostává stát přímo od zaměstnavatele. Ale u řady osob samostatně výdělečně činných a mnoha dalších tomu tak není. Vůči první skupině je nepoctivě snažit se finanční úřad podfouknout a ještě to považovat za druh společenské hry nebo sportu; myslet si, že je morální zaplatit nakonec na daních jen to, co se v daňovém přiznání nepodařilo zatajit. Nic proti využívání všech legálních možností daňových odpisů. Ostudné je ovšem, když od státu vyžadují veškeré sociální a hospodářské zajištění a využívám všech jeho veřejně prospěšných zařízení, a přitom mu za to záměrně

neplatím, co on podle práva a zákona ode mne požaduje. Zdají-li se nám daňové předpisy nespravedlivé, musíme se všemi demokratickými prostředky, které máme, zasazovat o změnu zákonů. Ale nesmíme s nimi válčit na vlastní vrub, když miliony našich spoluobčanů tuto možnost vůbec nemají.

Totéž platí pro aplikaci sedmého přikázání na další typicky moderní případ společenského dosahu – na *jízdu načerno* ve veřejných dopravních prostředcích. Domnívá-li se někdo, že zvýšení jízdného je nespravedlivé, zbytečné a sociálně nezodpovědné, a sáhne k dobře promyšlené protestní akci, jaké se občas s úspěchem organizují, lze to z morálního hlediska obhájit. Ale protestovat proti tomu tím, že budu jezdit načerno, znamená porušit sedmé přikázání, protože takový protest zaplatí poctiví spoluobčané.

V této souvislosti musíme jmenovat i takzvanou hospodářskou kriminalitu a nemorální využívání moci trhu. Tomuto pokušení bude sice vystaven málokdo z nás obyčejných lidí, nicméně jako eventuální oběti bychom měli znát kritéria. Nemělo by se říkat, že za to může špatná organizace nebo mezery v příslušném zákoně a že se to vyřeší samo, když se do věci vloží odpůrci. Pro toho, kdo má možnost takto nezákonně jednat, je to rozhodně také otázka sedmého přikázání. Neboť hanebnost hospodářské kriminality a nemorálního využívání moci trhu tkví v tom, že je zde (více či méně) cíleně ovlivňován a omezován svobodný prostor pro realizaci a sebevyjádření skrze vlastnictví, přičemž je postižen nejen jedinec, nýbrž celé společenství. Kdekoli se s něčím podobným setkáme, měli bychom využít veškerých svých možností od systematického bojkotu až po soudní postih, abychom takové bezpráví, postihující mnoho lidí, zarazili.

Ostatně *jedna* z forem nemorálního využívání trhu se týká většího počtu obyčejných smrtelníků: jde o lichvářské nájmy. Ovšemže majitel domu smí na nájemném také něco vydělávat (a nejen z něho hradit náklady na údržbu vlastního majetku). K tomu účelu si konečně dům z výtěžku své práce pořídil. Vlastnit a udržovat dům není ze své podstaty „všeobecně prospěšná činnost“. Ale smí majitel domu chtít s čistým svědomím „urvat, co může“, i když tím například rodinu v materiální nouzi, která zvýšenou činži není schopna platit, vyhání na ulici? Přestože dnes zákony chrání soci-

álně slabší nájemníky lépe než dříve, lichvářské nájmy jsou nadále etický problém; zákon totiž poskytuje stále ještě dost prostoru, a ten je zjevně také využíván. Je-li někdo úplně nebo téměř úplně vydán ekonomicky všanc jinému člověku, nějaké společnosti nebo státu, jde v současných poměrech o naplnění skutkové podstaty „únosu člověka“, tedy omezení osobní svobody. Kdo toto pochopil, ten už bude jako majitel domu vědět, k čemu ho jako křesťana smysl a znění sedmého přikázání zavazuje.

Spolurozhodování

Zmíňme se ještě na závěr o posledním problému, přestože už není prudce aktuální: o právu na spolurozhodování zaměstnanců v podnicích. V debatách na toto téma se nezdá argumentovalo i tím, že prý sedmé přikázání chrání soukromé vlastnictví, tedy také vlastnictví výrobních prostředků, a že je tudíž neetické, aby zaměstnanci o jejich používání spolurozhodovali. *Tato* argumentace však neobstojí, neboť „výrobní prostředky“, např. stroje a továrny, nejsou „soukromým vlastnictvím“ toho druhu jako dům, auto nebo šperky. Jsou tady proto, aby se s jejich pomocí pracovalo. Disponovat výrobními prostředky tudíž vůbec nelze jinak, než že se zároveň disponuje lidskou pracovní silou. Tím se ocitáme – v moderní podobě – přesně v oblasti toho problému, k němuž se Starý zákon vyslovuje, když zakazuje prodat člověka do otroctví. Vhodnou formu spolurozhodování těch, kdo při výrobě hmotných statků nasazují svoji pracovní sílu a teprve tím jejich vytváření umožňují, sedmé přikázání tudíž spíše *přikazuje* než *zakazuje*.

Všechno ostatní je ovšem otázka politického uvážení a nelze zatracovat křesťany, kteří považují to či ono zákonné opatření za dobré. Zbývá však otázka, do jaké míry poskytuje odpovídající zákonné opatření jistý druh „příležitosti ke krádeži“. Zkušenost znovu a znovu ukazuje, že s „vlastním majetkem“ zachází člověk šetrněji a smysluplněji než s věcmi ve společném vlastnictví, které podle názvu patří všem, ve skutečnosti ale nikomu, protože nikdo za ně nenese odpovědnost, ale užitek z nich by chtěl mít každý. Hledat právní uspořádání, v němž by pracující měli částečnou

odpovědnost za to, jak bude jejich pracovní síla využívána, aby ji nemuseli bez možnosti odporu prodávat za mzdu, ale v němž by přesto byli nadále maximálně stimulováni k výrobě něčeho, co bude patřit *jednotlivci*, a aby v tom vyjádřili kus sebe sama – to právě by byla úloha hodná křesťanů. A v tomto bodě by se měli také křesťané účastnit pozitivní a věcné diskuse nikoli o socialistických ideologiích, nýbrž o socialistických i nesocialistických společenských a hospodářských formách – a to ve světle sedmého přikázání, jehož zásadním smyslem je chránit nikoli především věci, nýbrž *lidi*.

DOSLOV K DESÁTÉMU NĚMECKÉMU
VYDÁNÍ (2011)

Od svého devátého vydání v roce 1995 byla tato kniha rozebrána. Je pro mne velkou radostí, že se ředitelka nakladatelství Matthias Grünewald Verlag, paní Gertrud Widmannová, rozhodla vydat ji znovu a stejně jako v případě prvního vydání v roce 1976 v časové návaznosti na mé „*Základní otázky katolické víry*“ (16. vydání 2009), na něž bylo v této knize několikrát nutno poukázat.

Přeracovávat a měnit po tak dlouhé době? Odvolávat nemusím ani jednu větu. Styl by byl asi dnes, 35 let po prvním vydání, místy trochu jiný. Ale ani za ono „my“ v některých odstavcích se nemusím omlouvat. Chtěl jsem jím čtenářky a čtenáře symbolicky pozvat ke společnému uvažování. Nemá tedy nic společného s onou křečovitou pózou, která tehdy byla ve vědeckých textech ještě obvyklá: říkalo se rádoby pokorně „my“ tam, kde mělo stát „já“ („Chceme zde vytyčit tezi...“). A tak jsem udělal jen pár maličkých změn – především jsem aktualizoval již neplatné časové údaje a do seznamu literatury přidal několik novějších titulů. Při té příležitosti bych rád zvlášť poděkoval lektorce paní Anneliese Hückové, jejíž tvůrčí způsob čtení a návrhy, co zlepšit a doplnit, byly pro mne neocenitelnou pomocí.

Jen k jednomu bodu bych se dnes vyjádřil podrobněji: k tématu „přerušení těhotenství“ (str. 78). Z toho, co se tam říká, bych zase nic neškrtl. Ale něco bych přidal. Že němečtí biskupové skutečně odsoudili „potrat“ (abych to ošklivé slovo jednou použil) jako nemorální, to je nepochybné. A proto také nelze pochybovat o jejich nespokojenosti s platným německým zákonem – i když ten je jedním z nejpřísnějších v Evropě, protože ukládá ženě povinnost předložit potvrzení o návštěvě státem uznané poradny, zatímco v jiných, i „katoličtějších“ zemích“ je potrat při dodržení předepsané lhůty zcela legální! Kromě toho zůstává i nadále sporné, je-li v tomto případě právě trestní právo nejvhodnějším nástrojem ke zmírnění zla.

Ale především: Skutečně je možné z etického hlediska něco odsoudit, a přesto považovat za přípustné či dokonce dobré takové právní opatření, které zúčastněným, v tomto případě především ženám, nedělá jejich zlou situaci ještě horší – jak jsem vysvětlil dříve. Proto němečtí biskupové zřídili církevní (státem uznané) poradny pro těhotné. Jimi vystavované potvrzení o absolvované konzultaci *mohlo* být použito jako doklad k žádosti o udělení výjimky ze zákona o přerušení těhotenství*. Podle statistiky tyto poradny *ve skutečnosti* tisícům nenarozených dětí život zachránily – v neposlední řadě díky nabízené pomoci církve a jejích zařízení.

Jak známo, papež Jan Pavel II. v souladu s názorem kardinála Ratzingera, tehdejšího prefekta Kongregace pro nauku víry, přesto německým biskupům nařídil, aby toto státem uznané poradenství zrušili a aby církevní poradny přestaly vystavovat potvrzení – což platí dodnes. V těžko pochopitelném odůvodnění z Říma se říká, že zrušená praxe byla v rozporu s učením církve o absolutní nedotknutelnosti lidského života od okamžiku početí. Přitom přece vůbec nešlo o otázku učení, nýbrž o reakci na dotyčný odmítnutý platný zákon, která měla zlo minimalizovat, jak jsem popsal. Poté, co byl příkaz z Říma proveden, prohlásil kardinál Lehmann, tehdy předseda Německé biskupské konference, v rozhovoru pro ZDF [Druhý německý televizní kanál] veřejně, že německým biskupům nebyla vůbec dána možnost vysvětlit papeži osobně německou situaci a německý právní stav.

Při řešení problému bylo ostatně možno vrátit se jednoduše ke starému pravidlu morální teologie, totiž k učení o „jednání s dvojitým účinkem“ (*actio cum duplici effectu*). Toto učení říká: Jednání je a také zůstává přípustné, ba dobré, i když má v rozporu se svým objektivním smyslem a v rozporu se subjektivním úmyslem jednající nejen hlavní pozitivní účinek, nýbrž i vedlejší účinek negativní. Klasický případ: Přípustné, ba dobré je podání morfia při těžkých bolestech i tehdy, když nezamýšleně zkrátí život, urychlí umírání. Aplikováno na náš případ: Poradenství pro těhotné je nesporně dobrá věc. A vystaví-li katolická poradna potvrzení o konzultaci, ujišťuje již záhlaví papíru, že bylo učiněno maximum proto, aby

* Viz poznámku na str. 79.

žena od svého úmyslu odstoupila. To je onen objektivně i subjektivně (z hlediska poradce) dobrý účinek. Jestliže těhotná žena potvrzení přesto použije při žádosti o přerušeni těhotenství (což je zákrok stále ještě protiprávní, ale v zákonem stanovených případech bezrestný), je to z hlediska poradce objektivně i subjektivně onen nechtěný „druhý účinek“, jímž se dobrý první účinek neruší – především vzhledem k četným „případům“, kdy negativní účinek nakonec nenastoupí. Mluvit tudíž o potvrzení církevní poradny jako o „licenci k zabití“ nebo dokonce, jak bylo občas slyšet, jako o „napomáhání k vraždě“ je vůči dotyčným osobám lidsky hanebné a věčně absurdní.

Přece jen ještě jednou otevřené slovo k etické otázce. Jsou situace, kdy žena už prostě „nemůže dál“: matka s pěti dětmi a mužem opilcem; třináctiletá oběť znásilnění; zoufalá těhotná mladá žena, jejíž ženich zahyne před svatbou při nehodě a na niž jeho matka, která nevěstu nikdy nepřijala, útočí: „To si teď ale dáš vzít!“ ... Tady je nejen naprosto nepřípustné odsuzovat při pohledu zvnějšku, tady se také zřejmě ukazuje „šedá zóna“ etiky, kterou rozhodně nemohou pokrýt jednotlivé normy, nepostihující nikdy konkrétní případ v celé jeho složitosti. K tomu se dá říci jedině: Jestliže se taková žena rozhodne pro přerušeni těhotenství, pak se sociální problém řeší zabitím člověka – ještě jednou: nikoli vraždou (z „nizkých pohnutek“), nýbrž zabitím. A je nutno udělat všechno pro to, aby bylo nalezeno a umožněno jiné řešení. Avšak zmíněná „šedá zóna“ zůstává.

Proto nechápu, jakým způsobem by se státem uznaný spolek „Donum vitae“ („Dar života“), založený aktivními katolíky poté, co němečtí biskupové z celé záležitosti vystoupili, měl prohřešovat proti „učení církve“, když ženám vystavuje potvrzení o absolvované konzultaci. Tvrdí-li se, že jeho činnost neodpovídá „papežově linii“, je to pravda. Ale je-li předchozí úvaha jen trochu opodstatněná, pak diskusi o „papežově linii“ nelze zakazovat.

S laskavým svolením čtenářek a čtenářů končím tento doslov dvěma velmi osobními poznámkami. Předně: Připisuji tuto knihu tomu, komu jsem věnoval její první vydání, i když to dnes již není aktuální. Pan děkan Anton Hangl byl tehdy farářem v obci

Gilching-Argelsried u Mnichova, kde jsem žil až do svého odchodu do Hamburku. On mne povolal do farní rady a umožnil mi spolupráci v prvním z oněch živých společenství, v nichž mi bylo od té doby až dodnes dopřáno pracovat.

A zadruhé: Věnuji tuto knihu památce své ženy, která zemřela roku 1996. Otevřeně přiznávám, že kapitolu o šestém přikázání bych v této podobě nemohl napsat, kdybych nebyl prožil manželství, které – třebaže rozhodně nebylo ušetřeno bolesti – bylo vždy v nejhlubším smyslu obšťastňující a šťastné, manželství, za něž zůstanu navždy vděčný. Farář Hangl nás tehdy oddával při nezapomenutelné domácí slavnosti eucharistie u téhož stolu, u něhož ještě dnes hostím své přátele.

Mnichov 2011

o Letnicích, svátku svobody křesťanů

Otto Hermann Pesch

Otto Hermann
Pesch
Desatero
božích
příkázání

EDICE CESTY 15. SVAZEK

Z německého originálu Die Zehn Gebote,
vydaného nakladatelstvím

Matthias Grünewald Verlag, Ostfildern

roku 2011 (10. přepracované vydání),

přeložila Helena Medková

Typografie Zbyněk Kočvar

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

roku 2013 jako svou 1149. publikaci

Vydání první. AA 6,36. Stran 136

Odpovědný redaktor Jaroslav Vrbenský

Vytiskla tiskárna Omikron Praha, spol. s r. o.

Doporučená cena 198 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-354-2